

GÖRÖMBEI ANDRÁS

Kisebbségi magyar irodalmak

(1945–1990)

Debrecen, 1997

TARTALOM

<i>Bevezető</i>	5
<i>Napjaink kisebbségi magyar irodalma</i>	7
<i>A romániai magyar irodalom</i>	13
<i>Előzmények</i>	15
<i>Folytonosság és újrakezdés</i>	18
<i>A sematizmustól az összetett valóság szemléletig:</i>	
<i>a '45 utáni első nemzedék</i>	23
<i>Sütő András</i>	25
Anyám könnyű álmot ígér	25
Csillag a máglyán	29
Az álomkommandó	33
<i>Szabó Gyula</i>	39
Sárga szemű Jovánki	39
Mátyuska macskája	41
Gólya szállt a csűrre	42
A sátán labdái	43
<i>Székely János</i>	45
A nyugati hadtest	46
Caligula helytartója	47
A másik torony	49
<i>Kányádi Sándor</i>	52
Sárga kankalin	52
Vén juh az ősz	54
Fától fáig	55
Fekete-piros	61
Krónikás ének	66
<i>A személyiség vizsgálata: Az első Forrás-nemzedék</i>	73
<i>Szilágyi Domokos</i>	75
Bartók Amerikában	77

Törpe ecloga	88
Lászlóffy Aladár	92
Férfiak	92
Az olvasó Apáczai	95
Papírrepülő	96
Bálint Tibor	99
Zokogó majom	99
Zarándoklás a panaszfalhoz	101
Dühöngő Messiás	105
Égi és földi kovártély	106
Szilágyi István	108
Kő hull apadó kútba	108
Agancsbozót	112
<i>Közössegtől az egyénig – egyéntől a közösségig:</i>	
<i>a második Forrás-nemzedék</i>	117
Farkas Árpád	119
Avaron	120
Mikor az öregemberek mosakodnak	122
Alagutak a hóban	123
Asszonyidő	125
Egy diólevélre	127
Király László	132
Kék farkasok	132
Dózsa György imája, 1514	134
Halljátok-e a dalt	135
Új irány: a hetvenes évek pályakezdői	140
Markó Béla	144
Költők koszorúja: Janus Pannonius	146
Költők koszorúja: Mesterszonett	147
Szócs Géza	150
Kérdések a XXVI. század költőihöz	152
Konkrét vers az afrikai lópestisről	155
A szlovákiai magyar irodalom	161
<i>Előzmények, megszakadt folytonosság</i>	163
<i>Újrakezdés 1945 után</i>	164
<i>Mélyülő valóságsszemlélet, korszerűsödő irodalom:</i>	
<i>az indulás nemzedéke</i>	166

<i>Dobos László</i>	168
Egy szál ingben	169
Sodrásban	172
Egyedül	175
<i>Duba Gyula</i>	178
Vajúdó parasztvilág	180
Örvénylő idő	182
Aszály	184
<i>Ozsvald Árpád</i>	187
A nagy sási kígyó	187
Óda az önarcképhez	189
<i>Új nemzedékek: a Nyolcak és társaik</i>	192
<i>Tózsér Árpád</i>	193
Fejezetek egy kisebbségtörténelemből	193
Szülőföldről szülőföldre	197
Valete	201
Bejárat Mittel úr emlékeibe	202
<i>Cselényi László</i>	205
Aranyföld	206
A történelem kerekében	207
Téridő-szonáta	208
<i>Zs. Nagy Lajos</i>	211
Csehszlovákiai magyar költő fohásza az Úrhoz	211
Bordal	213
Az elpárolgott fazék	214
<i>Gál Sándor</i>	218
Homok	218
Távolodók	220
Mesét mondok, valóságot	224
Ítéletidő	225
<i>Az Egyszemű éjszaka és a Fekete szél nemzedéke</i>	227
<i>Grendel Lajos</i>	230
Éleslövészet	230
Galeri	233
Áttételek	235
Bőröndök tartalma	236

A vajdasági magyar irodalom	241
<i>Előzmények, folytonosság, fórumok</i>	243
<i>Hagyomány és korszerűség egysége: az ötvenes</i> <i>években induló nemzedék</i>	245
Fehér Ferenc	247
Daru-ballada	248
Növésben	250
Ács Károly	253
Ballada az építőről	253
Téli vázlat	255
Varga Zoltán	257
Alkony	258
Leszámolás	259
Deák Ferenc	262
Tor	262
<i>Az újítás és a tagadás jegyében:</i> <i>az Új Symposion nemzedéke</i>	265
Tolnai Ottó	267
Doreen 2	267
Egy ember őszül az Újvidék Áruházban	273
Ló az Újvidék Áruházban	276
Domonkos István	278
Kormányeltörésben	279
Gion Nándor	288
Virágos katona	288
Angyali vigasság	292
Brasnyó István	296
Eljegyzés	296
Tükrös Madonna	297
<i>A hetvenes-nyolcvanas években indulók:</i> <i>magányos kísérletek</i>	299
Sziveri János	301
Prófécia	302
Vércse-rét	304
A kárpátaljai magyar irodalom	309
<i>Előzmények, a kárpátaljai magyar irodalom kezdetei</i>	311

<i>Kovács Vilmos</i>	314
Holnap is élünk	315
Verecke	318
<i>A második nemzedék</i>	322
<i>Balla D. Károly</i>	325
A ló	326
Székelykapu, 1988	328
<i>Válogatás a szakirodalomból</i>	331

Magyarország lakóinak száma Trianon előtt 21 millió, ennek körülbelül a fele magyar nemzetiségű. Az új határok következtében közel 3,5 millió magyar került a szomszédos országokhoz. Jelenleg Romániában körülbelül 2 000 000, Szlovákiában 580 000, a volt Jugoszlávia területén 420 000, a Kárpátalján pedig közel 200 000 magyar nemzetiségű állampolgár él. Ennek a magyarságnak az irodalmát nevezzük nemzetiségi magyar irodalomnak.

...Alapvető, közös vonásuk az, hogy nyelvükkel, kultúrájukkal, régebbi történelmi hagyományukkal, s részben érzelmi kapcsolataikkal a magyar nemzeti tudathoz és kultúrához kötődnek, viszont létezésük állami, anyagi és részben kulturális keretét az az állam határozza meg, amelyikben élnek. Ezt a kettős kötődést fejezi ki a ma használatos terminológia: romániai, szlovákiai, vajdasági és kárpátaljai magyar irodalom.

A szerző